

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий інститут мистецтв

**Кафедра методики викладання образотворчого і декоративно-прикладного
мистецтва та дизайну**

**СИЛАБУС
ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА**

«Арт-терапевтичні аспекти образотворчої діяльності»

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітня програма Середня освіта «Образотворче мистецтво»

Спеціальність 014 «Середня освіта»

Спеціалізація: 014.12 «Образотворче мистецтво»

Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка

Затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 3

від «1» грудня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

1. Загальна інформація	
Назва освітнього компонента	Арт-терапевтичні аспекти образотворчої діяльності
Викладач (-і)	Дяків Марія Володимирівна
Контактний телефон Викладача	+38 0679586553
Е-mail викладача	maria.dyakiv@pnu.edu.ua
Формат освітнього компонента	офлайн/онлайн
Обсяг освітнього компонента	3 кредити ЄКТС, 90 годин
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Четвер, 15.00-16.00
2. Анотація до освітнього компонента	
<p>Освітній компонент «Арт-терапевтичні аспекти образотворчої діяльності» спрямований на розвиток здібностей у здобувачів вищої освіти до індивідуальної та колективної роботи на заняттях з арт-терапії. Новітній напрям художньої творчості направлений на розкриття та активізацію творчого потенціалу різних вікових груп людей. Це також форма емоційного відпочинку, в основі якого покладено роботу над створенням художнього зображення. В курсі пропонується декілька видів образотворчої арт-терапії, як альтернативи для самореалізації в нетрадиційних техніках формотворення. Освітній компонент буде корисним у вивченні художникам-педагогам, які покращать своє розуміння роботи з учнями в галузі психології та розвиваючих форм художньої творчості.</p>	
3. Мета та цілі освітнього компонента	
<p>Мета вивчення курсу «Арт-терапевтичні аспекти образотворчої діяльності» полягає у оволодінні вміннями арт-терапевтичних технік художньої творчості для практично-професійної діяльності художника-педагога і використання навик у психосоціального відновлення особистості та гармонізація особистісного розвитку.</p> <p>Згідно тематичних завдань визначені основні цілі, а саме: сприяти творчому самовираженню, розвитку фантазії, експериментувати з видами та техніками художньої творчості, підвищувати рівень ефективності світосприйняття, покращувати психо-емоційний стан шляхом отримання позитивних емоцій від художньої творчості.</p> <p>Відповідно до вимог освітньої програми студенти повинні:</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> історичні аспекти розвитку арт-терапії; терапевтичний вплив арт-терапії на учня; правила роботи на індивідуальних та групових заняттях з арт-терапії; види та типи арт-терапії; методику проведення арт-терапевтичних занять. <p>вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> активізувати творчу активність; підвищити самооцінку і усвідомити свою самоцінність; організувати заняття з арт-терапії; самореалізовуватись у професійній діяльності. 	
4. Програмні компетентності та результати навчання	
<p>Інтегральна компетентність</p> <p>Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі образотворчої та освітньої діяльності, які вимагають достатнього інтелектуального потенціалу, а також поглибленого рівня знань та вмінь інноваційного характеру.</p>	

Загальні компетентності

ЗК 3. Здатність працювати в команді, переконувати та впливати на інших учасників колективу; уміння знаходити компромісні рішення й брати на себе відповідальність за їх втілення; здатність мотивувати людей, ставити цілі, обґрунтовувати методи їх досягнення та рухатися до спільної мети.

ЗК 5. Адаптивність, комунікабельність, креативність, толерантність, критичне мислення, наявність стійкого світогляду та наполегливість у досягненні мети; здатність оцінювати та забезпечувати якість професійної діяльності, діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 9. Розуміння та сприйняття етичних принципів. Дотримання норм професійної етики.

Фахові компетентності.

ФК 1. Здатність використовувати інноваційні педагогічні технології навчання в процесі викладання образотворчих дисциплін; застосовувати засоби викладання, методи, прийоми, відповідно меті та змісту навчання образотворчого мистецтва в закладах загальної середньої і профільної та позашкільної освіти, закладах культури, а також в закладах вищої освіти; здійснювати контроль і оцінювання навчальних досягнень учнів та ЗВО з образотворчого мистецтва.

ФК 3. Здатність застосовувати знання про психологічні особливості педагогічної взаємодії учасників освітнього процесу закладів загальної середньої і профільної та позашкільної освіти, закладів культури та закладів вищої освіти в професійній діяльності.

ФК 4. Здатність організовувати навчальний процес на засадах особистісно-орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів; проектувати та організовувати навчальний процес на рівні курсу, розділу, теми, уроку, педагогічної ситуації.

ФК 8. Здатність до розкриття ідеї та сюжету художнього твору засобами різноманітних мистецьких технік у різних видах та жанрах образотворчого мистецтва.

ФК 9. Здатність до творчості за законами краси, образного сприйняття та аналізу навколишнього; самовдосконалення творчих здібностей, естетичного смаку, естетичних потреб.

Програмні результати навчання

Знання та розуміння.

ПРН 1. Знання та оперування педагогічними категоріями і методами їх використання з метою розв'язання освітніх, дослідницьких і практичних завдань навчального і виховного процесів.

ПРН 2. Знання методики викладання образотворчих дисциплін, а також відповідних нормативних актів і документів, що регламентують організацію освітнього процесу у закладах загальної середньої і профільної та позашкільної освіти, закладах культури та закладах вищої освіти.

ПРН 4. Знання основних закономірностей розвитку сучасного українського та зарубіжного образотворчого мистецтва, основних проблем, різних наукових поглядів на його становлення та розвиток, концепції художнього образу в українському та зарубіжному мистецтвознавстві.

Застосування знань та розумінь.

ПРН 6. Використання знань про психологічні особливості педагогічної взаємодії учасників освітнього процесу закладів загальної середньої і профільної та позашкільної освіти, закладів культури та закладів вищої освіти в професійній діяльності.

ПРН 7. Досконале володіння засобами художньої виразності, різноманітними графічними та живописними техніками, вмінням їх використовувати в створенні художнього образу.

ПРН 9. Уміння здійснювати методичну діяльність з образотворчого мистецтва, застосовувати базові знання з педагогіки та психології, методики викладання фахових дисциплін; проектувати діяльність предметного гуртка, факультативу, створювати елективні курси; виховувати всебічно розвинену особистість.

ПРН 12. Уміння залучати педагогічні технології у навчально-виховний процес; планувати та реалізовувати уроки та навчальні заняття відповідно до обраної технології навчання.

Формування суджень.

ПРН 14. Здійснювати освітню й науково-дослідницьку діяльність на основі гуманістичного світогляду й розуміння суті педагогічних явищ і процесів.

ПРН 15. Критичний аналіз та оцінка сучасних мистецьких та педагогічних явищ, продукування нових ідей в процесі вирішення практичних завдань, комплексних та інноваційних проблем.

ПРН 16. Візуальне та вербальне поширення ціннісних орієнтацій у суспільстві; здійснювати

компетентну оцінку подій художнього життя, мистецько-педагогічної діяльності.			
5. Організація навчання			
Обсяг освітнього компонента			
Вид заняття	Загальна кількість годин		
Лекції	10		
Практична робота	20		
Самостійна робота	60		
Ознаки освітнього компонента			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний/вибірковий
3	014 «Середня освіта»	2	вибірковий

Тематика освітнього компонента

Тема	кількість год.		
	лекції	практичні заняття	сам. роб.
Тема 1. Арт-терапія педагогічний напрям розвитку інноваційної системи турботи про емоційне самопочуття і психологічне здоров'я особи, групи, колективу засобами художньої діяльності.	2		
Тема 2. Історичний аспект розвитку арт-терапевтичних практик.	2		
Тема 3. Види та типи арт-терапії.	2		
Тема 4. Основні форми організації арт-терапії на заняттях з різними віковими групами учнів	2		10
Тема 5. Особливості індивідуальної та групової арт-терапії.	2		10
Тема 6. Малювання відбитками пальців. Абстрактна композиція.		2	10
Тема 7. Малювання мандали (малюнок в колі). Виконання завдання кольоровими маркерами та цифровим способом в графічному редакторі Adobe Illustrator.		4	10
Тема 8. Колажування. Виконання завдання на тему «Пори року».		4	5
Тема 9. Маскотерапія. Виконання завдання на тему «Настрій».		2	5
Тема 10. Малювання рідким акрилом в техніці fluid art. Абстрактний живопис.		2	10
Тема 11. Малювання рідким акрилом (за допомогою нитки та інших інструментів). Абстрактний живопис.		2	

6. Система оцінювання освітнього компонента

Загальна система оцінювання освітнього компонента	Вид контролю – залік. Максимальна кількість балів – 100. Практичні заняття – 40 балів; Тестування – 20 балів; Контрольна робота – 20 балів; Самостійна робота / індивідуальне/творче завдання – 20 балів.
Вимоги до письмових робіт	Тестування – 20 балів; Контрольна робота – 20 балів; Самостійна робота – 20.
Практичні заняття	Максимальна оцінка – 100 балів.
Умови допуску до підсумкового	Виконання 50 % завдань

контролю	
Підсумковий контроль	Форма контролю - залік; Форма здачі – виконання завдань.

7. Політика освітнього компонента

1. Викладання курсу та взаємодія із здобувачем вищої освіти ґрунтуються на ряді положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та науково-педагогічних працівників: Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника; Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника.

Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням

<https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/>

2. Пропуски практичних занять відпрацьовуються. Здобувач вищої освіти зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття відповідно до «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.).

3. Порядок та організація контролю знань здобувачів вищої освіти визначаються «Положенням про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» введеного в дію наказом ректора № 447 від 24 липня 2015 р.; із внесеними змінами наказом ректора № 417 від 03 липня 2023 р.) https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/08/polozenia-pro-osp_7-redaktsia.pdf та «Порядку організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора № 799 від 26.11.2019 р.; із внесеними змінами наказом № 309 від 19 травня 2023 р.) <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2023/05/otzinnuvannja-uspishnosti.pdf>.

4. Неформальна освіта зараховується згідно «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» <https://nmv.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/118/2022/11/neformalna-osvita.pdf>

8. Рекомендована література

Основна література:

1. Ільченко І.С. Арт-терапія: навчальний посібник для студентів. Умань: Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2013. 150 с.
2. Бриндіков Ю. Л. Арт-терапія: суть, можливості роботи з військовослужбовцями учасниками бойових дій // Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: «Педагогіка. Соціальна робота» 2017. Випуск 2 (41). С. 42 – 45.
3. Брюховецька О. Арт-терапевтичні технології у процесі особистісно орієнтованої підготовки майбутніх психологів, які отримують другу вищу освіту. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/32307766.pdf>
4. Вознесенська О. Л. Арт-терапія як засіб психосоціального відновлення особистості // Вознесенська О. Л. / Актуальні проблеми соціології, психології, педагогіки : [Зб. наук. праць] / Київський національний університет імені Тараса Шевченка, 2015. – К. : КНУ імені Тараса Шевченка. – № 3 (29). – С. 40-47.
5. Деленко В. Нестандартні прийоми малювання як засіб активізації творчого самовираження старших дошкільників URL: <https://pedagogy.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2015/03/%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F-%D0%94%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%BD%D0%BA%D0%BE-%D0%9D%D0%B5%D1%82%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%B8%D1%86%D1%96%D0%B9%D0%BD%D1%96-%D1%82%D0%B5%D1%85%D0%BD%D1%96%D0%BA%D0%B8.doc>
6. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навч.-метод. посібник. Ч. 1. Львів : ЛьвДУВС, 2020. 232 с.

7. Кошель А.П., Кульбако Н.П. Використання елементів арт-терапії в умовах освітнього процесу закладів дошкільної освіти: навчально-методичний посібник для студентів спеціальності «Дошкільна освіта», методистів, вихователів закладів дошкільної освіти та батьків дітей дошкільного віку Чернівці: ФОП Баликіна О.В., 2020 90 с.
8. Левус Н. І. Методичні рекомендації для вивчення навчальної дисципліни «Арт-терапія» для студентів для студентів I курсу спеціальності 053 Психологія другого (магістерського) рівня вищої освіти. Львів: Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2021. 52 с.
9. Савінова Н.В., Серета І.В., Борулько Д.М. Технології корекційно-виховного процесу : навчально-методичний посібник. Миколаїв : Іліон, 2018. 172 с.
10. Терлецька Л. Про методи арт-терапії // Психолог. 2002. № 5. С. 26.
11. Теорія і практика арт-терапії : навчально-методичний комплекс / Уклад. І.В. Бабій. Умань, Алмі. 2014. 75 с.
12. Фірсова Л. С. Арт-терапія в педагогічній роботі. Київ, 2011. 98 с.

Додаткова література:

1. Адаптована програма з арт-терапії для дітей з обмеженими можливостями / Л.Т. Нікішина та ін. URL: <http://corr.ks.ua>
2. Калініна Л.А. Використання лялькотерапії як напряму арт-терапії у корекційній роботі з дітьми, які мають проблеми у розвитку / Л.А.Калініна // Наукові праці : науково-методичний журнал (Серія: Педагогіка). Миколаїв: Вид-во ЧДУ ім.Петра Могили, 2009. Вип.95. Т.105. С.25–30.
3. Колупаєва А.А., Савчук Л.О. Діти з особливими освітніми потребами та організація їх навчання : науково-методичний посібник. Київ : Видавнича група «АТОПОЛ», 2011. 274 с.
4. Смілянець О. Корекція девіантної поведінки підлітків засобами арт-терапії [Електронний ресурс] / О.Смілянець // Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г.С.Костюка АПН України, за ред. академіка С. Д. Максименка. Київ, 2009. URL: <http://vuzlib.com/content/view/944/94/>
5. Серета І.В., Збишко Є.А. Використання технології арт-терапії в корекційно-виховній роботі // Інноваційна педагогіка. 2019. Випуск 10. Т. 1. С. 63 – 66.
6. Сорока О.В. Теоретичні і методичні засади підготовки майбутніх учителів початкової школи до використання арт-терапевтичних технологій: дис. ... д-ра пед. наук: спец. 13.00.04. Тернопіль, 2016. 534 с.

Викладач: Дяків Марія Володимирівна,

доцент кафедри методики викладання
образотворчого і декоративно-
прикладного мистецтва та дизайну